ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ
Г-ЖА JULIANE KOKOTT
представено на 3 юли 2007 година [1]

I — Въведение

1. При какви обстоятелства отговорността за нарушение на правилата относно картелите, извършено от предприятие, което е прекратило икономическата си дейност на съответния пазар, може да се вмени на неговия правоприемник на посочения пазар? Това е по своята същност въпросът, с който италианският Consiglio di Stato сезира Съда в настоящия случай.

2. В основата на настоящия случай стои картел, който между 1993 г. и 2001 г. има антиконкурентно отражение върху продажните цени на дребно на пазара на цигари в Италия и е разкрит от италианския орган за защита на конкуренцията. Първоначално в картела участва независимият административен орган за държавен монопол. Неговата дейност по производство и продажба на тютюневи изделия, включително и участието му в картела от март 1999 г., поема новообразуваното и по-късно приватизирано дружество Ente Tabacci Italiani. Наред със собственото му участие в картела от март 1999 г. насам, сега вече следва да му се вмени и отговорността за предишното участие в картела на административния орган за държавен монопол — поне по волята на италианския орган за защита на конкуренцията — и да му бъде наложена административна глоба.

3. Пределите на подобен род вменяване на отговорност за нарушение на правилата относно картелите в случай на правоприемство между предприятия е от съществено практическо значение за конкретната организация на отношенията на прехвърляне, преструктуриране или приватизиране на предприятия. Действително рискът за носене на отговорност за праводатели и приобретатели на предприятия варира съобразно критериите, които органите за защита на конкуренцията и съдилищата прилагат към вменяването на отговорност за нарушения на правилата относно картелите.

4. Настоящият случай е от голям интерес и от друга гледна точка: решението на италианския орган за защита на конкуренцията да наложи административна глоба се основава единствено на националното картелно право, като последното, обаче,

1 — Език на оригиналния текст: немски.

от своя страна, се съобразява с общностното право, предмет на тълкуването от Съда в настоящия случай. Дали дадено преюдициално запитване е допустимо при подобни обстоятелства, ще има голямо значение за бъдещото сътрудничество между Съда и националните съдилища по въпроси на картелното право, още повече че националното право и общностното право все по-тясно си взаимодействат в посочената област.

II — Правна уредба

5. *Общностноправната рамка* на настоящия случай се определя от член 81 и следващите ЕО и член 3, параграф 1, буква ж) ЕО. Що се отнася до *националното право*, от една страна, следва да се имат предвид разпоредбите на италианското право на конкуренцията, а от друга страна, някои правни разпоредби относно управлението на италианския монопол върху тютюна.

A — *Италианското право на конкуренцията*

6. От италианското право на конкуренцията приложим е Закон № 287 от 10 октомври 1990 г. за приемане на разпоредби относно защитата на конкуренцията и пазара[2]. Дял I от този закон съдържа по-конкретно следните разпоредби:

„*Член 1*

1. Разпоредбите на този закон, приети на основание член 41 от Конституцията, с цел да се защити и гарантира правото на стопанска инициатива, се прилагат по отношение на картелите, злоупотребата с господстващо положение и концентрацията на стопанската дейност, които не попадат в приложното поле на член 65 и/или член 66 от Договора за създаване на Европейската общност за въглища и стомана, на член 85 и/или член 86 от Договора за създаване на Европейската икономическа общност (ЕИО), на регламентите на ЕИО или на общностни актове със същите правни последици.

[…]

4. Разпоредбите на този дял се тълкуват въз основа на принципите на правото на Европейските общности на конкуренцията.

2 — Закон № 287 от 10 октомври 1990 г., Norme per la tutela della concorrenza e del mercato [за приемане на разпоредби относно защитата на конкуренцията и на пазара] (GURI № 240 от 13 октомври 1990 г., стр. 3), наричан по-нататък „Закон № 287/1990“.

Член 2

1. Картели са споразуменията и/или съгласуваните практики между предприятия, както и решенията, дори когато са приети на основание разпоредби, предвидени в учредителни или вътрешноорганизационни актове, на групи и сдружения на предприятия или на други сходни организации.

2. Забранени са картелите между предприятия, които имат за своя цел или резултат трайното предотвратяване, ограничаване или нарушаване на конкуренцията в рамките на националния пазар или на част от него, включително посредством:

а) пряко или косвено определяне на покупни или продажни цени или други договорни условия;

б) предотвратяване или ограничаване на производството, пазарите или достъпа до пазара, инвестициите, технологичното развитие или технологичния прогрес;

в) подялба на пазари или на доставчици;

г) прилагане в търговските отношения с други партньори на обективно различни условия по отношение на еквивалентни сделки, при което тези партньори се поставят в неоправдано неблагоприятно положение от гледна точка на конкуренцията;

д) поставяне на сключването на договорите в зависимост от приемането на допълнителни задължения, които по своя характер или в съответствие с търговската практика нямат никаква връзка с предмета на тези договори.

3. Забранените картели са нищожни.“

7. Дял II от Закон № 287/1990 е посветен на създаването на национален орган за защита на конкуренцията с наименованието „Autorità Garante della Concorrenza e del Mercat“ (наричан по-нататък „ОЗКП“). Член 15, параграф 1 от закона предвижда следното:

„Ако [...] ОЗКП установи нарушения на членове 2 или 3, той определя срока, в който съответните предприятия и организации трябва да прекратят нарушенията.

В случаи на тежки нарушения, предвид тежестта и продължителността на нарушението той налага и административна глоба, която може да достигне до десет процента от оборота на всяко едно от предприятията или организациите за последната счетоводна година, приключена преди датата на съобщаване на поканата за изпълнение, като посочва сроковете, в които предприятието следва да заплати глобата."

8. Дял VI от Закон № 287/1990 освен това съдържа член 31, който гласи:

„Административните глоби в резултат от нарушения на този закон се уреждат от разпоредбите, доколкото същите са приложими, на глава I, раздели I и II от Закон № 689 от 24 ноември 1981 г."

Б — *Разпоредбите относно управлението на италианския монопол върху тютюна*

9. С Кралска наредба-закон № 2258 [3] от 8 декември 1927 г. [4], в Италия е създаден независим административен орган за държавен монопол, така наречените Amministrazione Autonoma dei Monopoli di Stato (наричан по-нататък „AAMS"). AAMS е държавен административен орган, който и до днес е подчинен на Министерство на икономиката и финансите [5]. Той е независим орган както от гледна точка на административното управление, така и във финансово и счетоводно отношение, но няма собствена правосубектност. До месец февруари 1999 г. на AAMS е поверено управлението на монопола върху тютюна.

10. Със Законодателен декрет № 283 [6] на президента на Републиката от 9 юли 1998 г. [7] е създадено публичноправно стопанско образувание [8] с наименованието „Ente Tabacchi Italiani" (наричано по-нататък „ETI"). По силата на закона на него се прехвърлят всички дейности на AAMS по производство и продажба на тютюн, с изключение на тези в сектора на лотарийните игри. По отношение на възложените му области на дейност ETI е правоприемник на AAMS за всички активи и пасиви, права и имущества [9]. ETI започва да упражнява дейността си на 1 март 1999 г.

11. Първоначално ETI е под контрола на Министерството на икономиката и финансите, което определя основните насоки на дейността му, назначава

3 — Кралска наредба-закон.

4 — Преобразувана в Закон № 3474 от 6 декември 1928 г.

5 — Министерство на икономиката и на финансите.

6 — Законодателен декрет.

7 — GURI № 190 от 17 август 1998 г., стр. 3 (наричан по-нататък „Декрет № 283/1998").

8 — Ente pubblico economico [публичноправно стопанско образувание].

9 — Член 3, параграф 1 от Декрет № 283/1998.

органите му на управление и упражнява надзор върху неговите решения [10]. Както е предвидено от самото начало [11], на 23 юни 2000 г. ETI се преобразува в акционерно дружество Ente Tabacchi Italiani — ETI SpA. Първоначално Министерството на икономиката и финансите притежава 100 % от капитала на дружеството. През 2003 г. ETI най-после е приватизирано и оттогава се намира под изключителния контрол на British American Tobacco plc, холдингово дружество от групата BAT-British American Tobacco, учредено по английското право.

12. От своя страна, от 1 март 1999 г. насам AAMS упражнява само публичноправни функции в тютюневия отрасъл [12], където не извършва повече никаква икономическа дейност. В сектора на хазартните игри, по-конкретно на лотарийните игри, според предоставената на Съда информация AAMS, напротив, продължава да извършва стопанска дейност и след тази дата.

III — Факти и производство

13. С Решение № 11795 от 13 март 2003 г. [13] ОЗКП установява, че в периода от 1993 г. до 2001 г. различни дружества от групата Philip Morris [14] сключват и прилагат с AAMS, впоследствие с ETI, картел, който има за цел и резултат нарушаването на конкуренцията по отношение на продажните цени на дребно на цигарите на националния пазар. За нарушението на член 2, параграф 2, букви а) и в) от Закон № 287/1990 този орган налага на участниците в картела административни глоби, чийто размер възлиза общо на 50 милиона евро за дружествата от групата Philip Morris и на 20 милиона евро за ETI. Освен това ОЗКП разпорежда на участниците в картела да преустановят нарушението.

14. В решението си ОЗКП вменява на ETI отговорността и за участието на AAMS в картела отпреди 1 март 1999 г., по съображението че последният прекратява извършването на дейностите по производство и продажба на тютюневи изделия и че ETI поема и извършва посочените икономически дейности.

15. Решението на ОЗКП е обжалвано както от Philip Morris, така и от ETI пред Tribunale amministrativo regionale del Lazio [15] (наричан по-нататък „TAR“). На

10 — Вж. отговорите на италианското правителство на запитване от Съда.

11 — Член 1, параграф 6 от Декрет № 283/1998.

12 — Като пример се посочва надзорът върху търговията с продукти за тютюнопушене и възлагането на концесии за публична продажба на тютюн.

13 — Наредба от 13 март 2003 г., № 11795, I 479, „Variazione di prezzo di alcune marche di tabacchi“ [Промени в цените на някои марки цигари] (Bollettino settimanale, година XIII, № 11/2003, стр. 5). Преди решението през 2001 година е било образувано разследване.

14 — Philip Morris Products SA, Philip Morris Holland BV, Philip Morris GmbH, Philip Morris Products Inc. и Philip Morris International Management SA. По съображения за опростяване тези предприятия заедно ще се наричат по-нататък „Philip Morris“.

15 — Регионален административен съд за регион Лацио със седалище в Рим.

първа инстанция TAR отхвърля жалбата на Philip Morris, а тази на ETI е уважена в частта по отношение на възражението да му бъде вменявана отговорността за участието на AAMS в картела. Съдебното решение води до частична отмяна на решението на ОЗКП, като TAR основава преценката си на принципа на личната отговорност по смисъла на членове 1 и 7 от Закон № 689/81, към които препраща член 31 от Закон № 287/1990, и посочва, че същият принцип се прилага и в общностното право. Съдът счита критерия за обективната икономическа приемственост за приложим само в изключителни случаи, които трябвало да се тълкуват ограничително и в конкретния случай не били налице.

16. След като ETI и Philip Morris, както и ОЗКП обжалват първоинстанционното съдебно решение, понастоящем спорът е висящ пред италианския Consiglio di Stato [16] (наричан по-нататък „препращаща юрисдикция“) в качеството му на върховен административен съд. Consiglio di Stato вече е отхвърлил оплакванията на ETI и Philip Morris, доколкото те оспорват наличието на нарушение на правилата относно картелите, и понастоящем разглежда поставения в жалбата на ОЗКП въпрос за възможното вменяване на ETI на отговорността за участието на AAMS в картела, що се отнася до периода „преди учредяването“ на ETI.

16 — Държавен съвет.

IV — Преюдициално запитване и производството пред Съда

17. С акт от 8 ноември 2005 г., постъпил в Съда на 27 юни 2006 г., Consiglio di Stato спира производството и поставя на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Кой е критерият, който следва да се приложи съгласно член 81 [ЕО] и сл. и съгласно общите принципи на общностното право, за да се определи предприятието, подлежащо на санкциониране за нарушение на правилата на конкуренцията, когато се санкционират като цяло действия, чиито заключителни прояви са осъществени от предприятие, което е правоприемник на първоначалното предприятие в съответния икономически отрасъл, и когато независимо че [последното] продължава да съществува, то не извършва повече дейност като търговско предприятие, или поне не в икономическия отрасъл, до който се отнася санкцията?

2) Запазва ли се възможността за административния орган, на когото е възложено прилагането на антитръстовата правна уредба, когато определя подлежащото на санкциониране лице, да преценява при условията на оперативна самостоятелност наличието на обстоятелства, които оправдават обвързването на отговорността на икономическия правоприемник за нарушения на правилата

на конкуренцията, извършени от праводателя, дори когато последният продължава да съществува към момента на решението, за да не се възпрепятства полезното действие на правилата на конкуренцията вследствие на промените в правноорганизационната форма на предприятията?“

18. ETI, Philip Morris, италианското правителство и Комисията на Европейските общности представят писмени и устни становища пред Съда.

V — Съображения

A — *По допустимостта на преюдициалното запитване*

19. Предмет на спора в главното производство пред италианските съдилища е решението на италианския орган за защита на конкуренцията — ОЗКП, по разкрит картел. Решението е основано единствено на разпоредбите на националното картелно право, и по-точно на Закон № 287/1990. Все пак препращащата юрисдикция счита за необходимо да получи тълкуване на общностното право на конкуренцията, за да прецени правомерността на спорното решение. В тази връзка препращащата юрисдикция се позовава на член 1, параграф 4 от Закон № 287/1990, съгласно който тълкуването на разпоредбите на дял I от същия закон се извършва въз основа на принципите на общностното право на конкуренцията. Следователно последните са приложими към националното право.

20. Предвид гореизложеното следват някои съображения по допустимостта на преюдициалните въпроси.

1. Уводни забележки

21. Само по себе си обстоятелството, че в настоящия случай общностното право се прилага единствено по силата на предвидена във вътрешното право препратка, не засяга релевантността на поставените от Consiglio di Stato въпроси, с цел да може да постанови решението си, и компетентността на Съда да се произнесе по тях.

22. Съгласно постоянната съдебна практика, която се основава на Решение по дело Dzodzi (наричана по-нататък „съдебна практика, въведена с Решение по дело Dzodzi“) [17], действително нито

17 — Решение от по дело Dzodzi (C-297/89 и C-197/89, Recueil, стр. I-3763, точка 36); вж. още Решение от 8 ноември 1990 г. по дело Gmurzynska-Bscher (C-231/89, Recueil, стр. I-4003, точка 25), Решение от 17 юли 1997 г. по дело Leur-Bloem (C-28/95, Recueil, стр. I-4161, точка 25), Решение по дело Giloy (C-130/95, Recueil, стр. I-4291, точка 21), Решение от 11 януари 2001 г. по дело Kofisa Italia (C-1/99, Recueil, стр. I-207, точка 21), Решение от 17 март 2005 г. по дело Feron (C-170/03, Recueil, стр. I-2299, точка 11), Решение от 16 март 2006 г. по дело Poseidon Chartering (C-3/04, Recueil, стр. I-2505, точка 15) и Решение от 14 декември 2006 г. по дело Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio (C-217/05, Recueil, стр. I-11987, точка 19); в този смисъл Решение от 7 януари 2003 г. по дело BIAO (C-306/99, Recueil, стр. I-1, точка 90).

текстът на член 234 ЕО, нито смисълът и целта на производството по преюдициално запитване изключват компетентността на Съда да се произнесе по преюдициални въпроси за тълкуване на общностното право, към които националното право препраща единствено с цел да разреши чисто вътрешни положения.

23. Точно обратното, както Съдът многократно е приемал, налице е явен общностен интерес от еднакво тълкуване на всяка разпоредба от общностното право, независимо от изискванията за прилагането ѝ, за да се предотвратят дотолкова разминаващи се тълкувания [18].

24. Интересът от еднакво по възможност тълкуване и прилагане на разпоредбите на общностното право е особено подчертан в областта на правото на конкуренцията [19], където националното право особено често е съобразено с общностното право. Посоченият интерес не съществува едва от датата на влизане в сила на Регламент № 1/2003 [20], с който се постига особено тясно взаимодействие между националното право на конкуренцията и общностното право. Още преди това, тоест още по време на действието на Регламент № 17 [21], националното право на конкуренцията на много държави-членки е съобразявало разрешаването на чисто вътрешни положения с общностното право, какъвто е случаят, не на последно място, и с италианския закон № 287/1990, релевантен за споровете в главното производство.

25. При тези условия сътрудничеството между Съда и националните съдилища в областта на правото на конкуренцията придобива особена стойност. То допринася за възможно най-голяма правна сигурност и сравними условия на конкуренция за всички икономически оператори, за които общностното право се прилага пряко или косвено.

26. Въпреки гореизложеното Комисията се съмнява в допустимостта на

18 — Решение по дело Dzodzi (посочено по-горе в бележка под линия 17, точка 37) и Решение от 25 юни 1992 г. по дело Federconsorzi (C-88/91, Recueil, стр. I-4035, точка 7); в този смисъл посочени в бележка под линия 17 Решение по дело Leur-Bloem (точка 32), Решение по дело Giloy (точка 28), Решение по дело Kofisa Italia (точка 32), Решение по дело Poseidon Chartering (точка 16) и Решение по дело Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio (точка 20), както и Решение от 11 октомври 2001 г. по дело Adam (C-267/99, Recueil, стр. I-7467, точка 27), Решение от 15 януари 2002 г. по дело Andersen und Jensen (C-43/00, Recueil, стр. I-379, точка 18), Решение от 15 май 2003 г. по дело Salzmann (C-300/01, Recueil, стр. I-4899, точка 34) и Решение от 29 април 2004 г. по дело British American Tobacco (C-222/01, Recueil, стр. I-4683, точка 40). Вж. също съдебната практика на Съда относно правомощието му да тълкува разпоредбите на смесените международни споразумения, в частност Решение от 16 юни 1998 г. по дело Hermès (C-53/96, Recueil, стр. I-3603, точка 32).

19 — Вж. в тази връзка заключението ми от 13 юли 2006 г. по дело Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio (посочено по-горе в бележка под линия, точка 21 и сл.).

20 — Регламент (ЕО) № 1/2003 на Съвета от 16 декември 2002 година относно изпълнението на правилата за конкуренция, предвидени в членове 81 и 82 от Договора (ОВ L 1, 2003 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 8, том 1, стр. 167) (наричан по-нататък „Регламент (ЕО) № 1/2003“). Този регламент актуализира правилата за прилагане на членове 81 и 82 ЕО и обвърза по-засилено националните органи и съдилищата към прилагането на европейското право на конкуренцията; вж. в тази връзка шесто, седмо и петнадесето съображение от Регламент (ЕО) № 1/2003, както и членове 5 и 6 от него.

21 — Регламент (ЕИО) № 17 на Съвета от 6 февруари 1962 година: Първи регламент за прилагане на членове 85 и 86 от Договора (ОВ 13, 1962 г., стр. 204/62; Специално издание на български език, 2007 г., глава 8, том 1, стр. 3).

преюдициалното запитване. Според нея по различни съображения въведената с Решение по дело Dzodzi съдебна практика е несъотносима към конкретния случай.

27. Предварително ще отбележа, че не съм убедена в нито едно от възраженията на Комисията. Тя се впуска в излишни подробности на италианските разпоредби и при това забравя, че Съдът няма за задача да тълкува националното право в производството по преюдициално запитване [22]. Също така тя пренебрегва установената съдебна практика, че въпросите, свързани с тълкуването на общностното право и поставени от националния съд в нормативната и фактическата рамка, която той определя съгласно своите правомощия и проверката на чиято точност, не е задача на Съда, се ползват с презумпция за релевантност [23]. Когато преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на общностното право, Съдът по принцип е длъжен да се произнесе [24].

28. По-нататък се спирам подробно на възраженията на Комисията.

2. Възражения на Комисията за допустимост

29. Като цяло Комисията повдига четири възражения за допустимост на преюдициалното запитване на Consiglio di Stato. На първо място, тя счита, че приложимите италиански правни разпоредби не съдържат никаква препратка към общностното право. На второ място, изтъква, че във всички случаи евентуалната препратка не е безусловна, нито задължителна. На трето място, според Комисията не е налице интерес от тълкуване на общностното право. На четвърто място, тя се позовава на липсата на общностноправни изисквания.

а) Първо възражение: липса на каквато и да била препратка към общностното право

30. С първото си възражение Комисията оспорва, че италианското право препраща въобще към общностното право по отношение на случаи като настоящия. Единствено дял I от Закон № 287/1990 трябвало да се тълкува в съответствие с общностното право. В случая обаче не материалните разпоредби на този дял I, а разпоредбите относно санкциите в дялове II и IV от Закон № 287/1990 били относими, тъй като ставало въпрос само за „вменяване

22 — Постоянна съдебна практика: вж. само Решение от 10 януари 2006 г. по дело Cassa di Risparmio di Firenze (C-222/04, Recueil, стр. I-289, точка 63) и Решение от 13 юли 2006 г. по дело Manfredi (C-295/04—C-298/04, Recueil, стр. I-6619, точка 70).

23 — Решение по дело Salzmann (посочено в бележка под линия 18, точка 31) и Решение от 1 декември 2005 г. по дело Burtscher (C-213/04, Recueil, стр. I-10309, точка 35) и Решение от 7 юни 2007 г. по дело van der Weerd и др. (C-222/05—C-225/05, Recueil, стр. I-4233, точка 22).

24 — Постоянна съдебна практика: вж. само Решение от 15 декември 1995 г. по дело Bosman (C-415/93, Recueil, стр. I-4921, точка 59), Решение по дело Dzodzi (посочено по-горе в бележка под линия 17, точка 35), Решение от 23 ноември 2006 г. по дело Asnef-Equifax (C-238/05, Recueil, стр. I-11125, точка 15) и Решение по дело Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio (посочено по-горе в бележка под линия 17, точка 17).

на санкцията“ на конкретно физическо или юридическо лице, а именно в това отношение италианското право не било съобразено с общностното право. Ето защо за решаването на спора било релевантно само националното право.

31. За мен тази аргументация не е убедителна. За разлика от това, което Комисията изглежда допуска, въобще не се разбира от само себе си, че в случай на правоприемство между предприятия вменяването на отговорност за нарушения на правилата относно картелите трябва да бъде отнесено само към *разпоредбите за санкциониране* и може да се преценява без всякаква връзка с *материалноправните правила за конкуренцията* и с понятието за предприятие. В този смисъл Съдът разглежда въпроса за вменяването на отговорност за нарушения на правилата относно картелите не само във връзка с приложимите разпоредби за административни глоби (член 15 от Регламент № 17, понастоящем член 23 от Регламент № 1/2003), но и във връзка с материалноправните разпоредби на член 81 ЕО [25], като не на последно място важна роля може да играе критерият за икономическата приемственост и съответно въпросът за идентичността на предприятията [26].

32. Ако Consiglio di Stato възнамерява да процедира в конкретния случай по сравним начин, прилагайки националното италианско право на конкуренцията, Съдът не може да заобиколи такова поведение като очевидно несъотносимо, ако не желае да влезе в противоречие със собствената си съдебна практика.

33. Действително Съдът би могъл все пак да отхвърли преюдициалното запитване на Consiglio di Stato като недопустимо, ако беше *очевидно*, че исканото тълкуване на общностното право няма нищо общо с действителността или с предмета на спора в главното производство [27]. Ако несъобразяването на италианското право с общностното по отношение на случаи като настоящия беше безспорно, то отправените към Съда въпроси по тълкуването на общностното право трябваше да бъдат отхвърлени като недопустими поради липса на правна релевантност на поставените преюдициални въпроси и необходимост от постановяване на тълкувателно решение [28].

34. Случаят обаче е друг. В акта за отправяне на преюдициално запитване Consiglio di Stato отчита значението на дял I от Закон № 287/1990 за споровете в главното производство с оглед на препратката му

25 — Връзката между член 81 ЕО (преди изменението член 85 от Договора за ЕИО) и въпроса за вменяване на отговорността е посочена особено ясно в Решение от 28 март 1984 г. по дело CRAM и Rheinzink/Комисия (29/83 и 30/83, Recueil, стр. 1679, точка 9) и Решение от 7 януари 2004 г. по дело Aalborg Portland и др./Комисия (C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P и C-219/00 P, Recueil, стр. I-123, точка 59).

26 — Решение по дело CRAM и Rheinzink/Комисия (посочено по-горе в бележка под линия 25, точка 9) и Решение от 8 юли 1999 г. по дело Комисия/Anic Partecipazioni (C-49/92 P, Recueil, стр. I-4125, точка 145).

27 — Постоянна съдебна практика: вж. само Решение по дело Bosmann (посочено по-горе в бележка под линия 24, точки 59 и 61) и Решение от 10 януари 2006 г. по дело IATA и ELFAA (C-344/04, Recueil, стр. I-403, точка 24), Решение по дело Asnef-Equifax (посочено по-горе в бележка под линия 24, точка 17) и Решение по дело Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio (посочено по-горе в бележка под линия 17, точка 17).

28 — В същия смисъл и Решение по дело Dzodzi (точка 40), Решение дело Gmurzynska-Bscher (точка 23), Решение по дело Leur-Bloem (точка 26), Решение по дело Giloy (точка 22) и Решение по дело Kofisa Italia (точка 22), посочени по-горе в бележка под линия 17.

към общностното право [29]. За Съда единствено определянето на националната правна рамка по този начин е обвързващо в рамките на производството по преюдициално запитване.

35. Както бе вече споменато, в рамките на произведство по преюдициално запитване относно тълкуването на национални разпоредби Съдът не следва да преценява и да решава дали препращащата юрисдикция ги тълкува правилно [30]. По-специално в случай като настоящия единствено препращащата юрисдикция е компетентна да прецени точното значение на препратката в националното право към общностното право. В отговора си до препращащата юрисдикция Съдът не може да съобразява общата логика и системата на разпоредбите от националното право, които наред с препратката към общностното право определят и обхвата на тази препратка [31].

36. Следователно първото възражение на Комисията не може да се приеме.

б) Второ възражение: липса на безусловна и задължителна препратка към общностното право

37. На второ място, като възражение Комисията изтъква, че дори да се прилага, препратката в член 1, параграф 4 от Закон № 287/1990 към общностното право не била пряка и безусловна; освен това тълкуването на общностното право от Съда не било задължително за националните съдилища. Поради това, подобно на дело Kleinwort Benson [32], в случая преюдициалното запитване било недопустимо.

38. Горепосоченият довод също е неубедителен.

39. Съгласно Решение по дело Kleinwort Benson от решаващо значение е и дали националният законодател прави разлика между чисто вътрешни положения и такива, които са предмет на общностноправно регулиране, или пък желае да третира по еквивалентен начин двете категории фактически състави и затова съобразява техните правни разрешения с общностното право [33]. В това отношение

29 — В съдебното заседание пред Съда Philip Morris допълнително обърна внимание на Решение № 1189 на Consiglio di Stato [Държавен съвет] от 2 март 2001 г. (по-специално на точка 4.4. и сл.), според което самата препращаща юрисдикция се съобразява с общностното право и със съдебната практика на Съда по отношение на санкционните разпоредби.

30 — Решение от 3 октомври 2000 г. по дело Corsten (C-58/98, Recueil, стр. I-7919, точка 24), Решение от по дело Orfanopoulos и Oliveri (C-482/01 и C-493/01, Recueil, стр. I-5257, точка 42) и Решение от 12 януари 2006 г. по дело Turn- und Sportunion Waldburg (C-246/04, Recueil, стр. I-589, точка 21).

31 — Решение по дело Dzodzi (точки 41 и 42) и Решение по дело Leur-Bloem (точка 33), посочени по-горе в бележка под линия 17.

32 — Решение от 28 март 1995 г. по дело Kleinwort Benson (C-346/93, Recueil, стр. I-615).

33 — Вж. в този смисъл становищата по делата Kleinwort Benson в последващи решения на Съда, в частност Решение по дело Leur-Bloem (точка 29 in fine и точка 31), Решение по дело Giloy (точка 25 in fine и точка 27) и Решение по дело Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio (точка 21 in fine и точка 22), посочени по-горе в бележка под линия 17. Решение по дело Poseidon Chartering (посочено по-горе в бележка под линия 17, точка 17) също се основава на този довод.

е несъотносимо дали националното право препраща към общностното право изрично или само имплицитно, защото от решаващо значение е преди всичко да е налице *съобразяване от гледна точка на съдържанието* с общностното право [34].

40. Доколкото е видно, италианският законодател не прави разлика между чисто вътрешни положения и такива, които са предмет на общностноправно регулиране, като и в двата случая, напротив, се препраща към общностното право на основание член 1, параграф 4 от Закон № 287/1990. Този факт също е в подкрепа на допустимостта на преюдициалните въпроси на Consiglio di Stato по смисъла на съдебната практика, въведена с Решение по дело Dzodzi, включително и на Решение по дело Kleinwort Benson.

41. Впрочем противно на мнението на Комисията, настоящият случай въобще не е сравним с делото Kleinwort Benson.

42. От една страна, по дело Kleinwort Benson националният законодател се е ограничил само до частично прилагане на европейското право (по-точно на Брюкселската конвенция) като образец и само отчасти е възпроизвел понятия на европейското право. Националното право в цитирания случай е съобразено с европейското право, но изрично допуска дерогации от последното, както и промени, които „следва да доведат до [...] различия“ [35].

43. Подобна ситуация не се установява по отношение на член 1, параграф 4 от Закон № 287/1990, който съдържа изрична препратка към „принципите на правото на Европейските общности на конкуренцията“. Във всеки случай нито от текста на посочената разпоредба, нито от акта за препращане или от материалите от преписката по делото следва, че посочената препратка към общностното право зависи от някакво условие.

44. От друга страна, съгласно националните разпоредби, приложими по дело Kleinwort Benson към вътрешни положения, от националните съдилища се изискваше само да се „съобразяват“ със съдебната практика на Съда, без да са обвързани от нея [36].

34 — В този смисъл особено показателно е Решение по дело BIAO (посочено по-горе в бележка под линия 17, точки 92 и 93).

35 — Решение по дело Kleinwort Benson (посочено по-горе в бележка под линия 32, точки 9 и 10, както и точки 16—18). Съдът подчертава посочените аспекти на Решение Kleinwort Benson и в последващата си съдебна практика, например, в Решение по дело Leur-Bloem (точка 29), Решение по дело Giloy (точка 25), Решение по дело Kofisa Italia (точка 30), Решение по дело BIAO (точка 93) и Решение по дело Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio (точка 21), посочени по-горе в бележка под линия 17.

36 — Решение по дело Kleinwort Benson (посочено по-горе в бележка под линия 32, точка 10 и точки 20—23). Съдът подчертава този аспект на Решение Kleinwort Benson и по-късно, например в Решение по дело Leur-Bloem (точка 29) и Решение по дело Giloy (точка 25), посочени по-горе в бележка под линия 17.

45. Противно на схващането на Комисията, в настоящия случай също не може да става дума за подобна липса на обвързване на националните съдилища: разпоредбите, съдържащи се в дял I от Закон № 287/1990, „се тълкуват в съответствие с принципите на правото на Европейските общности на конкуренция“ (член 1, параграф 4 от Закон № 287/1990). Нито от текста на тази разпоредба, нито от акта за препращане или от материалите от преписката по делото следва, че съдебната практика на Съда не би била задължителна в рамките на това тълкуване [37].

46. Комисията не представя доказателства в подкрепа на твърдението си, че общностното право представлява за правоприлагащите органи в Италия само един от елементите за тълкуване на приложимите национални разпоредби, но не и решаващият такъв, и че италианските съдилища не са задължени по закон да съобразяват националното право със съдебната практика на Съда. Останалите страни в производството подчертават в съдебното заседание, че в случая италианските съдилища са обвързани от съдебната практика на Съда.

47. В крайна сметка обаче и без това решаващ е фактът дали отговорът на преюдициалните въпроси *може да бъде полезен* за препращата юрисдикция. Това е така, защото производството по преюдициално запитване на основание член 234 ЕО е инструмент за съдебно сътрудничество, чрез който Съдът може да предостави на националните съдилища насоки за тълкуването на общностното право, които могат да им бъдат полезни, когато преценяват действието на разпоредба от националното право в рамките на висящ пред тях спор [38]. Препращащата юрисдикция разполага със свобода на преценка във връзка с тази полезност [39].

48. Предвид изложените съображения в тяхната цялост и второто възражение е неоснователно.

в) Трето възражение: липса на интерес да се тълкува общностното право

49. С третото си възражение Комисията поддържа, че в случай като настоящия — за разлика от дело Bronner [40] и дело Asnef-Equifax [41] — не е налице интерес от тълкуване на общностното право, тъй като от самото начало то не можело да се прилага наред с националното право.

37 — При сравними обстоятелства Съдът отхвърля сравнението с делото Kleinwort Benson, например в Решение по дело Kofisa Italia (точка 31) и Решение по дело Poseidon Chartering (точка 18), посочени по-горе в бележка под линия 17.

38 — Решение по дело Salzmann (посочено по-горе в бележка под линия 18, точка 28) и Решение от 4 декември 2003 г. по дело EVN и Wienstrom (C-448/01, Recueil, стр. I-14527, точка 77).

39 — В този смисъл е постоянната съдебна практика относно правната релевантност на поставените преюдициални въпроси и необходимостта от постановяване на тълкувателно решение. Вж. Решение по дело Bosmann (посочено по-горе в бележка под линия 24, точка 59), Решение по дело EVN и Wienstrom (посочено по-горе в бележка под линия 38, точка 74), Решение по дело Asnef-Equifax (посочено по-горе в бележка под линия 24, точка 15) и Решение по дело Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio (посочено по-горе в бележка под линия 17, точка 16).

40 — Решение от 26 ноември 1998 г. по дело Bronner (C-7/97, Recueil, стр. I-7791).

41 — Решение, посочено по-горе в бележка под линия 24.

50. И този аргумент не е убедителен. Комисията погрешно счита, че съдебната практика, въведена с Решение по дело Dzodzi, се ограничава с такива случаи, в които общностното право и националното право евентуално могат да са паралелно приложими.

51. Действително често картелното право се характеризира преди всичко с възможното прилагане към един и същи фактически състав както на националните, така и на общностноправните разпоредби [42]. Такъв е винаги случаят, когато приложните полета на националното и на общностното картелно право се пресичат, тоест когато споразумения между предприятия са предмет на регламентиране не само на националното картелно право, а и на член 81 ЕО, и по-специално поради възможността да нарушат търговията между държавите-членки по смисъла на посочената разпоредба. Още преди влизането в сила на Регламент № 1/2003 интересът от еднакво тълкуване и прилагане на общностното право в такива случаи е бил особено очевиден [43].

52. От гореизложеното обаче в никакъв случай не следва, че в случай на паралелно прилагане на национални и общностни правни разпоредби винаги ще е налице интерес да се отговори на преюдициалното запитване по смисъла на съдебната практика, въведена с Решение по дело Dzodzi. Точно в обратния смисъл посочената съдебна практика досега предимно се отнасяше до случаи, в които приложното поле на общностното право като такова въобще не бе налице и поради това паралелното прилагане на общностното и националното право от самото начало не можеше да бъде предмет на дискусии [44].

53. Също и в правото на конкуренцията интересът от еднакво тълкуване и прилагане на общностното право не се свежда само до случаите, в които общностното и националното право се прилагат паралелно, поради факта че и двете приложни полета са потенциално относими. Законодателството на много държави-членки съобразява правните разрешения *дори по чисто вътрешни положения*, попадащи само в приложното поле на националното право на конкуренцията, с релевантните разпоредби от общностното право, така че последното *се прилага косвено*. Такава тенденция не се наблюдава едва от влизането в сила на Регламент № 1/2003, който в настоящия случай все още не е бил приложим. Разглежданите разпоредби на италианското право на конкуренцията, приети още през 1990 г., показват

42 — Решение от 13 февруари 1969 г. по дело Walt Wilhelm (14/68, Recueil, стр 1, точка 3); вж. в същия смисъл Решение от 10 юли 1980 г. по дело Giry и Guerlain (253/78 и 1/79—3/79, Recueil, стр. 2327, точка 15), Решение от 16 юли 1992 г. по дело Asociación Española de Banca Privada и др. (C-67/91, Recueil, стр. I-4785, точка 11), Решение по дело Bronner (посочено по-горе в бележка под линия 40, точка 19) и Решение по дело Asnef-Equifax (посочено по-горе в бележка под линия 24, точка 20).

43 — От влизането в сила на Регламент (ЕО) № 1/2003 на националните органи за защита на конкуренцията и съдилищата дори изрично е забранено да прилагат само своето национално право на конкуренция, когато даден казус попада и в приложното поле на член 81 ЕО. Занапред към такива казуси трябва да се прилага и член 81 ЕО паралелно с националното право на конкуренцията, и то по силата на Регламент (ЕО) № 1/2003 (член 3, параграф 1 от регламента), при което следователно трябва да се спазват разпоредбите с по-висок ранг на общностното право (в този смисъл член 3, параграф 2, първо изречение от регламента).

44 — Тази констатация проличава особено ясно в Решение по дело Leur-Bloem (точка 27), Решение по дело Giloy (точка 23), Решение по дело BIAO (точка 90), Решение по дело Feron (точка 10) и Решение по дело Poseidon Chartering (точка 17), посочени по-горе в бележка под линия 17, а също и в Решение по дело Andersen и Jensen (посочено по-горе в бележка под линия 18, точки 16 и 19).

еднозначно, че още много преди това е съществувала практиката на съобразяване със съдържанието на разпоредби от общностното право.

54. Независимо от това дали правото на ЕО на конкуренцията се прилага *паралелно* с националното картелно право или само *косвено* посредством препратка в националното картелно право за разрешаването на чисто вътрешни положения, то трябва да се тълкува и прилага еднакво, за да се гарантира възможно най-голяма правна сигурност и сравними условия на конкуренция за всички икономически оператори, по отношение на които общностното право се прилага пряко или косвено. Постигането на този резултат е една от основните цели на производството по прюдициално запитване на основание член 234 ЕО в казуси, които се отнасят до правото на конкуренцията.

55. Следвайки тази логика, в делата за нарушаване на правилата на конкуренцията Съдът потвърждава също допустимостта на преюдициалните запитвания, например не само когато се счита за възможно паралелното прилагане на правото на ЕО на конкуренцията и националното картелно право [45], но и когато е налице само приложното поле на националното право, а правото на ЕО на конкуренцията е релевантно само косвено, посредством препратка в националното право [46].

56. Поради това и третото възражение на Комисията не може де се приеме.

г) Четвърто възражение: липса на общностноправни изисквания

57. Четвъртото и последно възражение на Комисията се основава на член 5, трето тире от Регламент № 1/2003. От тази разпоредба следва, че националните органи за защита на конкуренцията в рамките на производства относно картели винаги налагат *предвидените в тяхното национално законодателство* санкции, при това дори и когато прилагат общностното право (член 81 ЕО). От този факт Комисията прави извода, че общностното право не установява изисквания за случай като настоящия, в който ставало въпрос само за „вменяване на санкцията“. Следователно не съществувал интерес от тълкуването му.

45 — Решение по дело Bronner (вж. бележка под линия 40, точки 18—20) и Решение по дело Asnef-Equifax (посочено по-горе в бележка под линия 24, точки 19—21).

46 — Решение по дело Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio (посочено по-горе в бележка под линия 17, по-специално точки 19—22).

58. Този начин на разглеждане е неубедителен. Наистина, както вече се спомена [47], въобще не се разбира от само себе си, че в случаите на правоприемство между предприятия вменяването на отговорността за нарушения на правилата относно картелите трябва да се причислява само към областта на *санкционните разпоредби* и може да се преценява изцяло без всякаква връзка с *материалноправните правила за конкуренцията*.

59. Тук преди всичко не става въпрос дали могат да се прилагат наказателноправни или административноправни санкции и дали при необходимост такива санкции могат да се налагат на физически лица като управители на участващи в картели предприятия. Напротив, важно е да се установи дали дадено предприятие въобще може да бъде привлечено под отговорност за нарушения на правилата относно картели, извършени от друго предприятие през определен период от време. За разлика от мнението на Комисията този проблем не може да бъде сведен само до „вменяване на санкцията", а става въпрос за *вменяването на отговорността за нарушение на правилата относно картели* като цяло. В този контекст Съдът преценява поставения въпрос не само във връзка със санкционните разпоредби, но и с *материалноправните разпоредби* на член 81 ЕО [48].

60. Член 5, четвърто тире от Регламент № 1/2003 позволява да се направи извод единствено за *санкционните разпоредби*, които национален орган може да прилага в провеждано от него картелно производство. Следователно посочената разпоредба не допуска еднозначни изводи, за да се отговори на интересуващия ни в случая въпрос за *вменяването на отговорността за нарушение на правилата относно картелите* при правоприемство между предприятия.

61. Следователно четвъртото възражение на Комисията също трябва да се отхвърли.

3. Заключителна забележка по допустимостта

62. За целите на цялостното изложение нека бъде отбелязано, че и от Решение по дело Ynos [49] не следва никакво препятствие за прилагането на въведената с Решение по дело Dzodzi съдебна практика към настоящия случай.

63. В делото Ynos Съдът не се е отказал от съдебната практика, въведена с Решение по дело Dzodzi. Обратно, той отказва да се произнесе по преюдициалното запитване, тъй като фактите по делото са настъпили още преди присъединяването

47 — Вж. в тази връзка становищата по първото възражение на Комисията, по-специално точка 31 от настоящото заключение.

48 — Вж. още веднъж точка 31 от настоящото заключение и Решение по дело CRAM, Решение по дело Rheinzink/Комисия (точка 9) и Решение по дело Aalborg Portland и др./Комисия (точка 59), посочени по-горе в бележка под линия 25.

49 — Решение от 10 януари 2006 г. по дело Ynos (C-302/04, Recueil, стр. I-371).

на въпросната държава-членка, тоест са извън обхвата на прилагане на общностното право във времето [50]. Едва от датата на присъединяване Съдът счита, че е налице компетентността му да тълкува общностното право по отношение на прилагането му в нова държава-членка [51].

4. Междинно заключение

64. Въз основа на изложените по-горе съображения стигам до извода, че преюдициалното запитване е допустимо.

Б — *Съображения по съдържанието на преюдициалните въпроси*

65. С двата си преюдициални въпроса препращащата юрисдикция иска по същество да се установи при какви обстоятелства общностното право позволява отговорността за нарушение на правилата относно картелите да бъде вменена на лице, което е применик на участника в картела [52] (първи въпрос), и дали органите за защита на конкуренцията евентуално имат право на преценка при условията на оперативна самостоятелност относно вменяването на тази отговорност (втори въпрос).

66. От отговора на тези въпроси в споровете по главното производство зависи дали ОЗКП правилно е вменил на ETI отговорността за участието на AAMS в картела или по-скоро трябва да привлече под отговорност AAMS и ETI поотделно, и то само за времетраенето на съответното им участие в картела. Докато италианското правителство поддържа тезата за обвързване на отговорността на ETI, то самото ETI, както и Philip Morris и Комисията застъпват противната позиция.

1. Критериите за вменяването на отговорността за нарушение на правилата относно картелите (първи въпрос)

67. Първият въпрос на Consiglio di Stato е посветен на критериите за вменяването на отговорността за нарушение на правилата относно картелите при правоприемство между предприятия.

68. Основният проблем на вменяването на отговорност за нарушение на правилата относно картелите се поражда от факта, че адресатите на правилата на конкуренцията и адресатите на решението на органите за защита на конкуренията не са по необходимост идентични.

50 — Решение по дело Ynos, точка 37, посочено по-горе в бележка под линия 49.

51 — Решение по дело Ynos, точка 36, посочено по-горе в бележка под линия 49.

52 — Сродният проблем за вменяването на отговорността за нарушение на правилата относно картелите в рамките на концерн, например между дъщерно дружество и дружество майка, не е предмет на настоящия случай и съответно по-нататък не се разглежда подробно. Настоящият случай не третира и въпроса дали и при какви условия пазарният правоприемник трябва да отговаря за задължения, които произтичат от административни глоби, наложени на неговия предшественик на съответния пазар.

69. Докато правилата на конкуренция действително са адресирани до *предприятия* и се прилагат пряко към тях независимо от тяхната организационна и правна форма, решенията на органите за защита на конкуренцията относно санкциониране за нарушения на правилата на конкуренция могат да бъдат адресирани само до *лица*, тъй като, и при това не на последно място, такива решения при необходимост трябва да бъдат приведени в изпълнение [53]. Поради това във всеки случай, когато орган за защита на конкуренцията санкционира нарушение на правилата относно картелите, се поставя въпросът за вменяването на отговорността за това нарушение на конкретно лице [54].

а) Лична отговорност и икономическа приемственост

70. Изборът на критериите за вменяване на отговорността трябва да бъде съобразен както със санкционния характер на наложените мерки, така и със смисъла и целта им. Мерките служат на ефективното прилагане на правилата на конкуренция с цел защита на последната от нарушаване (член 3, параграф 1, буква ж) ЕО); затова те са предназначени да възпрат икономическите оператори да участват в картели [55].

— Принципът на личната отговорност

71. От санкционния характер на мерките, налагани от органите за защита на конкуренцията с цел санкциониране за нарушения на правилата относно картелите — по-специално от административните глоби — следва, че става въпрос за правна област, която най-малкото е сродна на наказателното право. Поради това към вменяването на отговорността за нарушението на правилата относно картелите се прилага *принципът за личната отговорност* [56], който от своя страна е залегнал в принципа на правовата държава и принципа на вината [57]. Принципът на личната отговорност означава, че отговорността за нарушението на правилата относно картелите по принцип се вменява на онова физическо или юридическо лице, което стопанисва

53 — В съответствие с член 256, параграф 1 ЕО решенията на Комисията за налагане на задължението за плащане са актове с изпълнителна сила. Докато в немската езикова редакция на Договора липсва указание, внасящо уточнение, от редица други езикови редакции следва, че става въпрос задължително за изпълняемост на решенията, постановени срещу физически или юридически лица. Вж. например френската езикова редакция („personnes“), италианската („persone“), английската („persons“), португалската („pessoas“) и испанската („personas“) както и особено ясната нидерландска езикова редакция („natuurlijke of rechtspersonen“).

54 — Особено ясно в това отношение е Решение на Първоинстанционния съд от 17 декември 1991 г. по дело Enichem Anic/Комисия (Т-6/89, Recueil, стр. II-1623, точка 236); в същия смисъл е и Решение по дело Aalborg Portland и. др./Комисия (посочено по-горе в бележка под линия 25, точка 60).

55 — Вж. в тази връзка Решение от 15 юли 1970 г. по дело ACF Chemiefarma/Комисия (41/69, Recueil, стр. 661, точка 173), според което целта на санкцията за нарушение на правилата относно картелите действително се състои в „санкционирането на забранени практики, както и в предотвратяване на повторното им извършване“; вж. също Решение от 7 юни 2007 г. по дело Britannia Alloys & Chemicals/Комисия (C-76/06 P, Сборник, стр. I-4405, точка 22). Относно целта да се предотвратят бъдещи нарушения чрез възпиращ ефект вж. също Решение от 29 юни 2006 г. по дело Showa Denko/Комисия (C-289/04 P, Recueil, стр. I-5859, точка 61) и Решение по дело SGL Carbon/Комисия (C-308/04 P, Recueil, стр. I-5977, точка 37).

56 — Решение по дело Комисия/Anic Partecipazioni (посочено по-горе в бележка под линия 26, точка 145). Също така в правния ред на всяка държава-членка принципът на личната отговорност е отправна точка при вменяването на картел.

57 — Вж. в тази връзка заключението на генералния адвокат Ruiz-Jarabo Colomer от 11 февруари 2003 г. по дело Aalborg Portland и др./Комисия (C-204/00 P, Recueil, стр. I-123, по-специално точки 63—65). Принципът на вината намира израз например в член 23, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 1/2003, съгласно който санкции се налагат за нарушения, извършени *умишлено или по небрежност*.

участващото в картела предприятие[58], с други думи, отговорност носи правният субект — притежател на предприятието.

72. По правило съобразяването на личната отговорност същевременно допринася за ефективното прилагане на правилата на конкуренцията. Въпреки това лицето, стопанисващо предприятието, оказва решаващото въздействие върху пазарното поведение на последното. Под натиска на наложените санкции това лице трябва да пренасочи въпросното поведение, с цел в бъдеще предприятието да възприеме конкурентно поведение на пазара. Същевременно санкцията има общо превантивно действие, като възпира и други икономически оператори да извършват нарушения на правилата относно картелите.

73. Вследствие на преструктуриране, прехвърляне на предприятието и други промени без съмнение е възможно да настъпи ситуация, при която лицето, стопанисващо участващо в картела предприятие към момента на санкциониране на нарушението на правилата относно картелите, да не е вече идентично с лицето, което все още е стопанисвало предприятието при извършване на нарушението. При тези условия от принципа на личната отговорност следва, че отговорността за нарушение на правилата относно картелите по принцип се вменява на физическото или юридическото лице, което е стопанисвало предприятието по време на извършване на нарушението (лице, което *първоначално е стопанисвало предприятието*), дори ако при постановяване на решението от органа за защита на конкуренцията друго лице носи отговорност за неговото стопанисване (*ново лице, което стопанисва предприятието*)[59]. Когато предприятието продължава да извършва нарушението под управлението на новия оператор, отговорността за нарушението на забраната за картел следва да се вмени на последния едва от момента, към който той е поел предприятието[60].

— Опасност от прекомерно формално прилагане на принципа на личната отговорност

74. Когато обаче лицето, което първоначално е стопанисвало предприятието, вече не съществува или вече реално не упражнява икономическа дейност, има опасност санкцията за нарушение на правилата относно картелите да се обезсмисли. Прекомерно формалното прилагане на принципа на личната отговорност би могло да доведе до осуетяването на смисъла и целта на санкционирането за нарушения на правилата относно картелите, и по-точно на ефективното прилагане на правилата на конкуренция[61].

58 — Вж. в този смисъл Решение от 16 ноември 2000 г. по дело KNP BT/Комисия (C-248/98 P, Recueil, стр. I-9641, точка 71), Решение по дело Cascades/Комисия (C-279/98 P, Recueil, стр. I-9693, точка 78), Решение по дело Stora Kopparbergs Bergslags/Комисия (C-286/98 P, Recueil, стр. I-9925, точка 37) и Решение по дело SCA Holding/Комисия (C-297/98 P, Recueil, стр. I-10101, точка 27); вж. освен това Решение на Първоинстанционния съд от 14 май 1998 г. по дело SCA Holding/Комисия (T-327/94, Recueil, стр. II-1373, точка 63).

59 — Вж. в тази връзка още веднъж съдебната практика, посочена по-горе в бележка под линия 58; в същия смисъл вж. Решение по дело Комисия/Anic Partecipazioni (посочено по-горе в бележка под линия 26, точка 145).

60 — Вж. по-специално Решение по дело Cascades/Комисия (посочено по-горе в бележка под линия 57, точки 77—80).

61 — Фактът, че Съдът обръща специално внимание на това обстоятелство, е виден от Решение по дело CRAM и Решение по дело Rheinzink/Комисия (посочено по-горе в бележка под линия 25, точка 9), Решение по дело Комисия/Anic Partecipazioni (посочено по-горе в бележка под линия 26, точка 146, последно изречение) и Решение по дело Aalborg Portland u. a./Комисия (посочено по-горе в бележка под линия 25, точка 59); вж. също Решение на Първоинстанционния съд от 11 март 1999 г. по дело NMH Stahlwerke/Комисия (T-134/94, Recueil, стр. II-239, точка 127) и Решение на Първоинстанционния съд от 20 март 2002 г. по дело HFB и. др./Комисия (T-9/99, Recueil, стр. II-1487, точки 106 и 107).

Освен това тогава за лицата, стопанисващи предприятия, направо биха възникнали стимули чрез конкретни организационни промени целенасочено да избягват отговорността за извършените от тях нарушения на правилата относно картелите.

— Критерият за икономическа приемственост

75. Ето защо осигуряването на ефективно прилагане на правилата на конкуренцията може да изисква отговорността за нарушението на правилата относно картелите да се вмени *по изключение* не на лицето, което първоначално е стопанисвало предприятието, а на новото лице, което стопанисва предприятието, участващо в картела.

76. Такова обвързване на отговорността на новото лице, което стопанисва предприятието, е възможно само когато от икономическа гледна точка то действително може да се счита за правоприемник на лицето, което пръвоначално е стопанисвало предприятието [62], тоест когато то продължава да стопанисва участващото в картела предприятие [63] (*критерий за икономическата приемственост* [64]).

77. Освен това трябва да са налице особени обстоятелства, които да оправдават отклоняване от критерия за личната отговорност. В тази връзка съдебната практика различава по същество две групи хипотези.

78. На първо място, критерият за икономическата приемственост се прилага в случай на промени, които засягат само лицето, което стопанисва предприятието, участващо в картела, и водят до прекратяване на съществуването му в правния мир [65]. По този начин съобразяването на икономическата приемственост гарантира, че юридическите лица няма да избегнат отговорността си за нарушението на правилата относно картелите посредством обикновени промени на правната си форма или наименование [66]. Същата констатация трябва да важи и за случая на сливане, при което лицето, което първоначално е стопанисвало предприятието, участващо в картела, прекратява правосубектността си в полза на друго юридическо лице, което става негов правоприемник.

79. На второ място, съдебната практика прилага критерия за икономическата приемственост и към преструктуриране в рамките на група от предприятия, когато лицето, което първоначално е стопанисвало предприятието, не престава по необходимост да съществува в правния мир,

62 — В този смисъл Решение от 16 декември 1975 г. по дело Suiker Unie и др./Комисия (40/73—48/73, 50/73, 54/73—56/73, 111/73, 113/73 и 114/73, Recueil, стр. 1663, точка 84).

63 — Вж. в този смисъл Решение по дело CRAM, Решение по дело Rheinzink/Комисия (точка 9) и Решение по дело Aalborg Portland и др./Комисия (точка 59), посочени по-горе в бележка под линия 25.

64 — Решения по дело Комисия/Anic Partecipazioni (посочено по-горе в бележка под линия 26, точка 145) и Решение по дело Aalborg Portland и др./Комисия (посочено по-горе в бележка под линия 25, точка 359).

65 — Решение по дело Комисия/Anic Partecipazioni (посочено по-горе в бележка под линия 26, точка 145).

66 — Вж. в този смисъл Решение по дело CRAM и Rheinzink/Комисия (точка 9) и Решение по дело Aalborg Portland и др./Комисия (точка 59), посочени по-горе в бележка под линия 25.

но вече не извършва никаква съществена икономическа дейност, включително и на засегнатия от картела пазар [67]. Ако между лицето, което първоначално е стопанисвало предприятието, и новото лице, което стопанисва предприятието, участващото в картела, съществуват структурни връзки [68], посредством наличните си организационноправни възможности въпросните лица могат да избегнат — независимо дали умишлено или не — отговорността за нарушение на правилата относно картелите. По този начин например лицето, което първоначално е стопанисвало предприятието, би могло вследствие на преструктуриране в рамките на групата да изпадне в състояние на „празна шушулка без ядка“. Тогава наложената му санкция за нарушение на правилата относно картелите би била лишена от действие [69].

80. Единствено ако се вмени на новото лице, което стопанисва предприятието, отговорността за нарушение на правилата относно картелите, ще може в двете споменати хипотези да се гарантира привличането под отговорност, от една страна, на онова лице, което се възползва от евентуални печалби и увеличена стойност на предприятието вследствие участието в картела [70], а от друга страна, санкцията като такава няма да остане без действие. Действително само икономически активното ново лице, което стопанисва предприятието, може да окаже въздействие върху предприятието да възприеме конкурентно поведение на пазара. Ако санкцията е наложена на първоначално стопанисвалото предприятието лице, което вече не е икономически активно, тя не би могла да има подобно действие. Тогава и общото превантивно възпиращо въздействие върху други икономически оператори би било най-малкото по-слабо.

— Предели на прилагането на критерия за икономическата приемственост

81. Все пак принципът на личната отговорност не трябва да бъде изпразнен от съдържание посредством позоваване на икономическата приемственост, така че да се превърне в своя противоположност. На практика критерият на икономическата приемственост не трябва да замести принципа на личната отговорност, а само да го допълни, доколкото е необходимо за ефективното санкциониране на

67 — Вж. в този смисъл Решение по дело Aalborg Portland и др./Комисия (посочено по-горе в бележка под линия 25, точка 359). То подчертава неприложимостта на критерия за икономическата приемственост в случай на „две съществуващи и функциониращи предприятия, от които едното е прехвърлило на другото само част от дейността си“. Вж. също и Решение по дело NMH Stahlwerke/Комисия (посочено по-горе в бележка под линия 61, точки 127—137).

68 — Относно значението на „структурните връзки“ вж. Решение по дело Aalborg Portland и др./Комисия (посочено по-горе в бележка под линия 25, точка 359 във връзка с точка 344). В този казус Съдът е приел 50 %-ното участие на първоначалния оператор на участващото в картела предприятие в новия оператор за „структурна връзка“ между тях.

69 — Тук следва по-специално да се има предвид, че при изчисляването на размера на административните глоби решаваща роля играе оборотът на засегнатите предприятия (вж. например член 23, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 1/2003). Когато предприятието вече няма реален оборот, вече не може да му бъде наложена никаква ефективна административна глоба.

70 — В съдебната практика е признат фактът, че печалбата, която предприятието е успяло да получи чрез антиконкурентната си практика, е един от факторите за определяне на тежестта на нарушението и съобразяването на този фактор следва да гарантира възпиращия ефект на административната глоба (вж. Решение от 28 юни 2005 г. по дело Dansk Rørindustri и др./Комисия, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P—C-208/02 P и C-213/02 P, Recueil, стр. I-5425, точки 260 и 292).

нарушения на правилата относно картелите съобразно вината, както и да допринесе за ефективното прилагане на правилата на конкуренцията.

82. Тази констатация не изключва възможността за възникване на нови хипотези наред с посочените две [71]. Критерият за икономическата приемственост следва да се прилага особено рестриктивно, когато участващото в картела предприятие се прехвърля на трето лице и между лицето, което първоначално е стопанисвало предприятието, и новото лице, което стопанисва предприятието, не съществуват никакви структурни връзки. В такъв случай прилагането на критерия за икономическата приемственост и вменяването на новото стопанисващо предприятието лице на отговорността за нарушение на правилата относно картелите са допустими само при условие че предприятието му е било прехвърлено с цел злоупотреба, т.е. с намерението да се избегнат санкциите за нарушения на правилата относно картелите [72].

83. Когато противно на това липсва елемент на злоупотреба и предприятието е придобито от независимо трето лице при пазарни условия, критерият за икономическа приемственост не може да се прилага. В такъв случай ефективното прилагане на правилата на конкуренцията не изисква по необходимост отклоняване от принципа на личната отговорност. По-скоро санкцията за нарушение на забраната за картел по правило може да има ефективно действие и по отношение на стопанисвалото първоначално предприятието лице.

84. Наред с това, в случай на прехвърляне при пазарни условия не е задължително само новото лице, което стопанисва предприятието, да се възползва от евентуални печалби и увеличаване на стойността на предприятието, дължащи се на участието му в картела. Напротив, това зависи от облигационноправните договорености между продавач и купувач, и по-специално от съобразяването на възможни административни глоби и други наказания за нарушение на правилата относно картелите като елемент, който води до намаляване на цената.

б) Особености на фактическата обстановка в настоящия случай

85. Дори и Съдът да не е компетентен сам да преценява фактите по споровете в главното производство, с оглед на особеностите на фактическата обстановка в случая той може да даде полезни насоки, с цел да се улесни правното разрешение на споровете в главното производство. В тази връзка следва да се подчертае следното.

86. Характерно за случая е, че чрез собственото си предприятие AAMS италианската държава е извършвала икономическа дейност в два сектора: от една

71 — Вж. точки 78 и 79 от настоящото заключение.

72 — Вж. Решение по дело Комисия/Anic Partecipazioni (посочено по-горе в бележка под линия 26, точка 145 и точка 146, последно изречение), Решение по дело HFB/Комисия (посочено по-горе в бележка под линия 61, точка 107); вж. също заключението на генералния адвокат Ruiz-Jarabo Colomer по дело C-204/00 P (посочено по-горе в бележка под линия 56, точки 66 и 67).

страна, в сектора на хазартните и лотарийните игри, а от друга страна, в тютюневия сектор. Само един от двата отрасъла, а именно производството и продажбата на тютюн, по-късно е прехвърлен на учреденото за целта публично икономическо образувание ETI, което първоначално се намира под контрола на Министерство на икономиката и финансите, а впоследствие е преобразувано в акционерно дружество и е приватизирано.

87. Следователно в първата фаза се предприема само преструктуриране в рамките на това предприятие, като въпросните икономически дейности на държавата в секторите хазартни игри и тютюн продължават да се извършват под общото управление и контрол на Министерство на икономиката и финансите. В следваща, втора фаза, обаче икономическите дейности на държавата в тютюневия сектор се отделят от обхвата на влияние на Министерството на икономиката и финансите и се приватизират.

88. Не се оспорва, че публичнправното стопанско образувание ETI и акционерното дружество ETI SpA следва да се разглеждат като *икономически правоприемници* на AAMS в сектора на производство и търговия с тютюневи изделия. За това свидетелства не само формалното прехвърляне на дейността върху ETI и положението на ETI като правоприемник на AAMS по отношение на всички активи и пасиви, права и имущества [73]. Според предоставената по делото информация и в икономическия оборот ETI изцяло поема ролята на AAMS, включително и участието му в картела, образуван с Philip Morris.

89. Обстоятелството, че ETI продължава предприемаческата дейност на AAMS в сектора на производство и продажба на тютюн и че следователно критерият за икономическата приемственост е изпълнен, само по себе си не е достатъчно, за да се вмени на ETI отговорността за извършеното от AAMS нарушение на правилата относно картелите, отклонявайки се от принципа на личната отговорност. Както бе вече споменато [74], критерият за икономическата приемственост не трябва да замества принципа на личната отговорност, а само да го допълни, доколкото това е необходимо, за да се санкционира ефективно нарушението на правилата относно картелите и да се допринесе за ефективното прилагане на правилата на конкуренцията.

90. В случая не е видно да е налице такава необходимост.

73 — Регламент № 283/1998; вж. в тази връзка точка 10 от настоящото заключение.

74 — Вж. точка 81 от настоящото заключение.

— Продължаване на икономическата дейност на AAMS

91. На първо място, следва да се има предвид, че икономическата дейност на AAMS не е била прехвърлена изцяло на ETI, а напротив, съгласно предоставената от препращата юрисдикция информация AAMS продължава да съществува реално като самостоятелен икономически оператор с дейности в сектора на хазартните и лотарийните игри. Следователно настоящият случай не е сравним с случаи, при които лицето, което първоначално е стопанисвало предприятието, участващо в картела, престава да съществува в правния мир или във всеки случай да не играе повече роля на икономически оператор [75].

92. При тези условия смисълът и целта на санкцията не изискват по необходимост тя да бъде наложена на ETI вместо на AAMS. По-скоро санкцията, наложена на AAMS в качеството му на първоначално стопанисвало предприятието лице, може да има специфично превантивно действие и по този начин да допринесе за ефективното прилагане на правилата на конкуренцията. Това е така, тъй като AAMS продължава да участва в икономическия оборот и може посредством санкционирането да бъде задължено в бъдеще да възприеме конкурентно поведение на пазара.

93. Безспорно санкцията, която държавното предприятие AAMS би следвало да плати, ще постъпи в бюджета на държавата, но финансовата и счетоводна автономност на AAMS [76] показва, че въпреки това санкцията може да окаже въздействие върху индивидуалното пазарно поведение на AAMS.

94. Вменяването на AAMS на отговорността за нарушението на правилата относно картелите в съответствие с принципа на личната отговорност не е възпрепятствано също и от факта, че това предприятие е престанало да извършва икономическа дейност в тютюневия отрасъл [77]. Тогава именно платените от него административни глоби във всеки случай могат все още да имат в този сектор общо превантивно действие, така че сега вече да е възможно, предприятията, действащи в споменатия икономически сектор, да бъдат заставени да възприемат конкурентно поведение на пазара и да бъдат възпряни да извършват нови нарушения на правилата относно картелите.

75 — Вж. в тази връзка точки 78 и 79 от настоящото заключение.

76 — Вж. по-горе точка 9 от настоящото заключение. В съдебното заседание представителят на италианското правителство допълва, че бюджетът на AAMS и този на Министерство на икономиката и финансите са разделени.

77 — В тази връзка вж. Решение по дело Комисия/Anic Partecipazioni (посочено по-горе в бележка под линия 26, точка 145), в което Anic се оттегля от засегнатия от картела стопански отрасъл и въпреки това е привлечено под отговорност съгласно принципа на личната отговорност. Този факт е разяснен също в последващото Решение по дело Aalborg Portland и др./Комисия (посочено по-горе в бележка под линия 25, точка 359), в което делото Комисия/Anic Partecipazioni се описва като „случай на две съществуващи и функциониращи предприятия, от които само едното е прехвърлило на другото *определена част от дейността си*“ (курсивът е мой).

— Приватизация и прехвърляне на ETI на независимо трето лице

95. На второ място, следва да се има предвид, че междувременно ETI е преобразувано в акционерно дружество и приватизирано, както между впрочем това е било планирано от самото начало. В тази връзка няма основания да се счита, че е налице злоупотреба с прехвърляне на предприятието на ETI с цел заобикаляне на санкциите за нарушение на правото на конкуренцията.

96. По-нататък, доколкото е видно, между AAMS като лице, което първоначално е стопанисвало предприятието — участник в картела, и ETI, като новото лице, което стопанисва предприятието, вече не са съществували никакви структурни връзки, поне към момента на налагане на санкцията. Напротив, при налагане на санкцията предприятието вече е принадлежало на независимо трето лице.

97. Следователно, в крайна сметка настоящият случай наподобява не толкова преструктуриране в рамките на група предприятия, колкото прехвърляне на предприятие при пазарни условия на независимо трето лице, към което не следва да се прилага критерият за икономическата приемственост, както вече бе изложено [78].

78 — Вж. точки 81 до 84 от настоящото заключение.

98. За разлика от италианското правителство не виждам и в евентуалното, обусловено от участието в картела, нарастване на стойността на стопанисваното от ETI предприятие повод за отклоняване от принципа на личната отговорност. Наистина, както вече се посочи, не е задължително само новото стопанисващо предприятието лице да се възползва от такова нарастване на стойността. Напротив, нарастването на стойността може да бъде отразено в покупната цена на дяловете в ETI SpA към момента на пълното му приватизиране и тогава от него би спечелила дори и италианската държава като продавач.

99. В заключение следва да бъде отбелязано, че предвид вменяването на отговорността за нарушение на правилата относно картелите е без значение дали частноправен субект или държавата прехвърля участващото в картела предприятие на независимо трето лице. Във всеки случай държавата като продавач не трябва да бъде поставена в по-благоприятно положение, отколкото частноправните субекти като такива.

100. Наистина Комисията е на мнение, че съгласно принципа на икономическата приемственост при определени обстоятелства отговорността на публичните предприятия за нарушения на правилата относно картелите в случай на приватизация преминава върху новото стопанисващо предприятието лице — частноправен субект. Тя излага това съображение конкретно по отношение на случай, в който държавата повече

не извършва икономическа дейност в рамките на специална организационна структура, която първоначално е обхващала и приватизираното предприятие, макар че продължава да извършва икономически дейности в рамките на други структури, като например в сферата на компетентност на други министерства [79].

101. Това твърдение обаче е оборимо, защото приватизацията на публично предприятие сама по себе си не следва да освобождава държавата от отговорността ѝ за нарушения на правилата относно картелите, извършени от предприятия, които тя преди това е стопанисвала. Напротив, тази отговорност на държавата е логична последица от икономическата ѝ дейност, в чиито рамки държавата по принцип трябва да подлежи на онези правила на конкуренцията, които важат за всички предприятия (вж. също член 86, параграф 1 ЕО). Следователно, щом в съответствие с принципа на личната отговорност частноправните субекти носят отговорност за нарушения на правилата относно картелите от страна на стопанисвано от тях предприятие и след прехвърлянето му, то нищо друго не може да важи и по отношение на държавата.

102. В крайна сметка, по повдигнатия от Комисията проблем не трябва да се постановява окончателно решение в рамките на настоящото дело. От сведенията, представени на Съда от препращащата юрисдикция, следва, че италианската държава продължава и понастоящем да развива икономическа дейност чрез AAMS. Следователно икономическата ѝ дейност продължава да се извършва дори в онази организационна структура, от която произхождат дейностите, прехвърлени по-късно на ETI и съответно приватизирани.

103. Поради това като цяло съм на мнение, че органите за защита на конкуренцията и съдилищата в случай като настоящия следва да прилагат само принципа на личната отговорност и да не вменяват отговорност за нарушения на правилата относно картелите, основавайки се на критерия за икономическата приемственост.

2. По евентуалната свобода на преценка на картелните служби в рамките на вменяването на отговорност (втори въпрос)

104. С втория си въпрос Consiglio di Stato по същество пита дали компетентният орган за защита на конкуренцията може да преценява при условията на оперативна самостоятелност вменяването на отговорността за нарушение на правилата относно

79 — Комисията например отбелязва, че в Италия държавните предприятия в областта на пощенските услуги и железниците по традиция са част от други организационни структури, и по-специално са подчинени на други министерства, различни от AAMS.

картелите или на лицето, което първоначално е стопанисвало предприятието, или на новото лице, което стопанисва предприятието, участващо в картела, за да не се възпрепятства полезното действие на правилата на конкуренцията.

105. Както вече беше посочено, отговорността за нарушение на правилата относно картелите при правоприемство между предприятия трябва да се вменява в съответствие с принципа на личната отговорнст. Критерият за икономическата приемственост не следва да замести принципа на личната отговорност, а само да го допълни, доколкото това е необходимо, за да се санкционира ефективно нарушението на правилата относно картелите и да се допринесе за ефективното прилагане на правилата на конкуренцията.

106. От гореизложеното следва, че компетентните органи за защита на конкуренцията и кометентните съдилища нямат право на избор, що се отнася до това на кого ще вменят отговорността за нарушение на правилата относно картелите, извършено от предприятие — на лицето, което първоначално го е стопанисвало, или на лицето, което го стопанисва. Критерият за икономическата приемственост, напротив, може да се прилага само в случай че санкцията за нарушение на правилата относно картелите не би постигнала целта си само с прилагането на принципа на личната отговорност.

107. Въпросът дали обаче санкцията за нарушение на правилата относно картелите не е постигнала целта си може да изисква във всеки конкретен случай да се направи оценка на сложни икономически факти и обстоятелства.

108. Така например, евентуално трябва да се установи дали лицето, което първоначално е стопанисвало участващото в картела предприятие, към момента на санкциониране на нарушението все още реално извършва икономическа дейност, така че наложената му санкция да допринесе ефективно за прилагането на правилата на конкуренцията. Наличието или липсата на структурна връзка между лицето, което първоначално е стопанисвало предприятието, и новото лице, което стопанисва предприятието, също може да изисква оценяване на сложни икономически взаимоотношения, както и въпросът дали предприятието е било продадено на новото лице, което стопанисва предприятието, при пазарни условия или с намерението за злоупотреба.

109. Както Комисията правилно подчертава, съгласно общностното право компетентният орган за защита на конкуренцията разполага със свобода на преценка да прави подобен род оценяване [80].

80 — Вж. в този смисъл постоянната съдебна практика: Решение от 11 юли 1985 г. по дело Remia и други/Комисия (42/84, Recueil, стр. 2545, точка 34), Решение от 17 ноември 1987 г. по дело BAT и Reynolds/Комисия (142/84 и 156/84, Recueil, стр. 4487, точка 62) и Решение по дело Aalborg Portland и др./Комисия (посочено по-горе в бележка под линия 25, точка 279).

VI — Заключение

110. Предвид гореизложените съображения предлагам на Съда да отговори на преюдициалните въпроси на Consiglio di Stato по следния начин:

„1) а) В съответствие с принципа на личната отговорност отговорността на предприятие за нарушението на правилата относно картелите по принцип се вменява на лицето, стопанисвало предприятието първоначално и отговаряло за него към момента на извършване на правонарушението, включително и когато към момента на постановяване на решението от органа за защита на конкуренцията новото лице, което стопанисва предприятието, носи отговорност за действията на предприятието.

Това важи и когато към момента на извършване на правонарушението предприятието е било стопанисвано от държавата и по-късно е прехвърлено на частноправен субект.

б) Само по изключение отговорността за нарушение на правилата относно картелите се вменява на новото лице, което стопанисва предприятието, когато:

— новото лице, което стопанисва предприятието, е продължило да го стопанисва до момента на постаняване на решението на органа за защита на конкуренцията,

— лицето, което първоначално е стопанисвало предприятието, към момента на постановяване на решението на органа за защита на конкуренцията престава да съществува в правния мир или да извършва реално икономическа дейност, в това число и на друг пазар, различен от засегнатия от картела, и

— или между новото лице, което стопанисва предприятието, и лицето, което първоначално е стопанисвало предприятието, съществува структурна връзка, или е налице злоупотреба с прехвърляне на предприятието на новото лице, което стопанисва предприятието, с цел да се заобиколят санкции за нарушение на картелното право.

2) Компетентният орган за защита на конкуренцията няма право на преценка при условията на оперативна самостоятелност по отношение на вменяването на отговорност за нарушение на правилата относно картелите, но има право да извършва оценки, доколкото трябва да оценява сложни икономически факти и обстоятелства в рамките на решението да вмени отговорността.“